HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

13 martie 2008 *

În cauza C-96/06,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Finanzgericht Hamburg (Germania), prin Decizia din 23 ianuarie 2006, primită de Curte la 17 februarie 2006, în procedura

Viamex Agrar Handels GmbH

împotriva

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul A. Rosas, președinte de cameră, domnii J. N. Cunha Rodrigues, J. Klučka (raportor), A. Ó Caoimh și doamna P. Lindh, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,
grefier: domnul B. Fülöp, administrator,

* Limba de procedură: germana.

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 1 martie 2007,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Viamex Agrar Handels GmbH, de W. Schedl, Rechtsanwalt;

— pentru Hauptzollamt Hamburg-Jonas, de doamna G. Seber, în calitate de agent;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de domnul F. Erlbacher, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 noiembrie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 615/98 al Comisiei din 18 martie 1998 de stabilire a normelor specifice de aplicare a sistemului restituirilor la export în ceea ce privește bunăstarea animalelor vii din specia bovină în cursul transportului (JO L 82, p. 19).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Viamex Agrar Handels GmbH (denumită în continuare „Viamex”), pe de o parte, și Hauptzollamt Hamburg-Jonas (denumit în continuare „Hauptzollamt”), pe de altă parte, având ca obiect restituirile la exportul de bovine vii către Liban.

Cadrul juridic

Regulamentul nr. 615/98

3 Articolul 13 alineatul (9) al doilea paragraf din Regulamentul (CEE) nr. 805/68 al Consiliului din 27 iunie 1968 privind organizarea comună a piețelor în sectorul cărnii de vită și mânzat (JO L 148, p. 24), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2634/97 al Consiliului din 18 decembrie 1997 (JO L 356, p. 13), prevede că plata restituirii la exportul de animale vii este condiționată de respectarea legislației comunitare cu privire la bunăstarea animalelor și în special cu privire la protecția animalelor în cursul transportului.

4 Normele de aplicare a Regulamentului nr. 805/68, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 2634/97, au fost prevăzute prin Regulamentul nr. 615/98.

5 Articolul 1 din Regulamentul nr. 615/98 prevede că plata restituirilor la exportul de animale vii din specia bovină este condiționată de respectarea, în cursul transportului animalelor până la prima lor descărcare în țara terță de destinație finală, a dispozițiilor Directivei 91/628/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1991 privind protecția animalelor în cursul transportului și de modificare a Directivelor 90/425/CEE

și 91/496/CEE (JO L 340, p. 17, Ediție specială, 03/vol. 10, p. 182), astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29/CE a Consiliului din 29 iunie 1995 (JO L 148, p. 52, Ediție specială, 03/vol. 17, p. 56, denumită în continuare „Directiva 91/628”), și a dispozițiilor regulamentului menționat.

6 Potrivit articolului 2 din acest regulament, se efectuează un control al animalelor la ieșirea de pe teritoriul vamal al Comunității. Un medic veterinar oficial trebuie să verifice și să certifice că animalele sunt apte pentru călătoria prevăzută, în conformitate cu dispozițiile Directivei 91/628, că mijlocul de transport prin intermediul căruia animalele vor părăsi teritoriul vamal al Comunității este conform cu dispozițiile acestei directive și că au fost luate măsuri pentru a îngriji animalele pe durata călătoriei în conformitate cu dispozițiile directivei menționate.

7 Articolul 2 alineatul (3) din regulamentul menționat prevede:

„În cazul în care medicul veterinar de la punctul de ieșire consideră că sunt îndeplinite în mod corespunzător condițiile menționate la alineatul (2), el certifică acest lucru prin mențiunea:

[…]

— Controalele menționate la articolul 2 din Regulamentul (CE) nr. 615/98 satisfăcătoare;

— […]

și prin aplicarea ștampilei și a semnăturii sale pe documentul care dovedește ieșirea de pe teritoriul vamal al Comunității la rubrica J din exemplarul de control T5 sau în locul cel mai potrivit pe documentul național. Dacă este necesar, medicul veterinar oficial indică:

— numărul de animale considerate inapte pentru continuarea călătoriei prevăzute și care au fost, prin urmare, retrase din lot

și/sau

— mențiunea prevăzută la articolul 3 alineatul (3).” [traducere neoficială]

8 Articolul 3 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98 prevede:

„Persoana însărcinată cu controlul trebuie să întocmească un raport de control în care se indică:

— numărul de animale vii care au fost descărcate din mijlocul de transport;

— numărul de animale, printre cele menționate la liniuța anterioară, a căror stare fizică și/sau de sănătate justifică concluzia că normele comunitare privind protecția animalelor în cursul transportului nu au fost respectate;

— dacă animalele vii au intrat sau nu în carantină.” [traducere neoficială]

9 Articolul 5 alineatul (1) din acest regulament prevede:

„(1) Exportatorul furnizează autorităților competente ale statului membru în care este acceptată declarația informațiile utile privind călătoria, până la data depunerii declarației de export.

În același timp sau cel târziu atunci când are cunoștință de acest fapt, exportatorul informează autoritățile competente cu privire la orice posibilă schimbare a mijlocului de transport.” [traducere neoficială]

10 În temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98, cererea de plată a restituirilor la export trebuie completată cu dovada că dispozițiile articolului 1 din același regulament au fost respectate, dovada respectivă efectuându-se prin prezentarea exemplarului de control T5 și a raportului de control din partea unei societăți de control, însoțit de un certificat veterinar.

11 Cu toate acestea, articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98 prevede că restituirea la export nu se plătește pentru animalele moarte în cursul transportului sau pentru animalele pentru care autoritatea competentă apreciază că Directiva 91/628

nu a fost respectată, având în vedere documentele menționate la alineatul (2) al articolului 5, rapoartele de control menționate la articolul 4 din acest regulament și/sau orice alt element de care dispune referitor la respectarea dispozițiilor menționate la articolul 1 din regulamentul respectiv.

12 Articolul 5 alineatul (6) din Regulamentul nr. 615/98 prevede că:

„În cazul în care, ca urmare a unor circumstanțe de care exportatorul nu se face vinovat, controlul menționat la articolul 3 alineatul (1) nu a putut fi efectuat, autoritatea competentă, la cererea motivată a exportatorului, poate accepta alte documente care justifică, spre mulțumirea autorității competente, concluzia că Directiva [91/628] a fost respectată." [traducere neoficială]

Directiva 91/628

13 În temeiul articolului 5 alineatul (1) literele (b) și (c) din Directiva 91/628, statele membre se asigură că orice persoană fizică sau juridică ce transportă animale în scop lucrativ utilizează pentru transportul animalelor menționate de această directivă mijloace de transport care să permită respectarea cerințelor prevăzute în anexa la aceasta din urmă și nu transportă și nu dispune transportul unor animale în condiții care ar putea să le rănească sau să le supună la suferințe inutile.

14 Punctul 17 din anexa menționată prevede că echipamentul navelor trebuie să permită transportul animalelor fără ca acestea să fie expuse unor răniri sau unor suferințe evitabile.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

15 Din decizia de trimitere rezultă că, la 8 martie 1999, Viamex a declarat la Hauptzollamt Kiel exportul către Liban a 35 de bovine vii la bordul navei Al Haijj Moustafa II (denumită în continuare „nava") și că a solicitat în acest scop Hauptzollamt acordarea unei restituiri la export.

16 Prin Decizia din 1 februarie 2001, Hauptzollamt a respins această cerere, pentru motivul că, la momentul transportului, nava figura pe o listă negativă de vapoare considerate improprii pentru transportul animalelor vii stabilită de Comisia Comunităților Europene (denumită în continuare „lista negativă"). Într-adevăr, cu ocazia unui control efectuat la bordul navei la 18 și la 19 februarie 1997, serviciile Oficiului Alimentar și Veterinar al Comisiei au apreciat că aceasta prezenta insuficiențe grave și că nu îndeplinea cerințele Directivei 91/628.

17 Oficiul Alimentar și Veterinar are un rol important în implementarea și în aplicarea legislației comunitare privind siguranța alimentară, sănătatea animalelor, sănătatea plantelor și bunăstarea animalelor.

18 Acesta are în special ca obiectiv, prin intermediul inspecțiilor în statele membre și al evaluărilor pe care le realizează, să promoveze sisteme eficiente de control în domeniul siguranței și al calității produselor alimentare, precum și în domeniile veterinar și fitosanitar și să verifice respectarea dispozițiilor legislației comunitare din aceste domenii în cadrul Uniunii Europene și în țările terțe care exportă către Uniune. În plus, acesta are drept obiectiv să contribuie la elaborarea politicii comunitare în domeniile menționate.

19 Cu ocazia controlului efectuat pe navă de către serviciile acestui oficiu a rezultat, pe de o parte, că pasarelele, căile de acces la coridoare, precum și țarcurile se aflau într-o stare ce putea cauza rănirea animalelor și, pe de altă parte, că acestea nu puteau împiedica animalele să scape. Mai mult, aceste pasarele, căi de acces la coridoare și țarcuri erau uzate, ruginite, iar starea lor făcea dificilă orice curățire sau dezinfectare.

20 În această privință, rezultă din dosar că Viamex a anexat la cererea sa de restituire la export, pe de o parte, o declarație scrisă a căpitanului navei din data de 16 octombrie 1997, care făcea referire la lucrări de reparație, declarație care a fost contrasemnată de șeful postului de control veterinar de frontieră de la Koper (Slovenia), și, pe de altă parte, un raport din 22 septembrie 1998 al cabinetului de experți în avarii Kähler & Prinz AG.

21 Cu toate acestea, nava a încetat să figureze pe lista negativă a Comisiei numai începând cu 24 ianuarie 2000, în urma unei verificări efectuate în cursul lunii noiembrie 1999, adică la aproape opt luni după exportul în cauză în acțiunea principală.

22 Prin Decizia din 18 mai 2001, Hauptzollamt a respins reclamația formulată de Viamex împotriva Deciziei din 1 februarie 2001.

23 Viamex a introdus o acțiune împotriva acestei decizii de respingere pentru motivul că nicio dispoziție referitoare la restituiri și nicio dispoziție a Directivei 91/628 nu impun ca o navă să fie agreată pentru transportul animalelor vii.

24 Hauptzollamt subliniază că, în opinia sa, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, este suficient ca autoritatea competentă să dispună de elemente care să permită să se concluzioneze că Directiva 91/628 nu a fost respectată pentru a putea refuza dreptul la restituire. Acesta consideră astfel că dispoziția respectivă nu impune autorității competente să dovedească nerespectarea acestei directive.

25 În orice caz, Hauptzollamt arată că, la 3 decembrie 1999, a primit o actualizare a listei negative, potrivit căreia nici de data aceasta nava nu ar fi respectat condițiile impuse de Directiva 91/628.

26 Această actualizare ar fi fost efectuată cu ocazia unei inspecții realizate în cursul lunii noiembrie 1999 de către agenți ai Ministerului britanic al Agriculturii, Pescuitului și Alimentației. Din controlul autorităților britanice reieșea mai ales că nava fusese autorizată doar cu titlu provizoriu și numai pentru transportul ovinelor. Or, având în vedere diferența de talie dintre o ovină și o bovină, capacitatea de a transporta ovine nu ar permite să se concluzioneze că nava putea să transporte de asemenea și bovine.

27 În consecință, în lumina acestor informații, Hauptzollamt a considerat că Directiva 91/628 nu a putut fi respectată în cursul transportului în cauză în acțiunea principală și că erau îndeplinite condițiile de refuz al restituirii la export prevăzute de articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98.

28 Considerând că soluționarea litigiului depinde de interpretarea articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, Finanzgericht Hamburg a decis să suspende judecata și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98 se referă la un caz de excludere, astfel încât sarcina probei cu privire la îndeplinirea condițiilor prevăzute de această dispoziție revine Hauptzollamt […]?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea precedentă: în scopul aprecierii, în sensul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, că Directiva [91/628] nu a fost respectată, autoritatea competentă trebuie să facă dovada unei încălcări concrete a [acestei] directive […] sau autoritatea competentă respectă obligația de motivare și sarcina probei dacă se limitează să expună și să stabilească elemente de fapt care, apreciate în totalitatea lor, formează un ansamblu de indicii care arată cu o mare probabilitate că (în special) în ceea ce privește exportul în cauză, Directiva [91/628] nu a fost respectată?

3) Oricare ar fi răspunsurile la prima și la a doua întrebare: o autoritate poate să îi refuze exportatorului restituirea la export (în totalitate), conform articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, dacă nu există niciun element care să indice că, în privința exportului în cauză, bunăstarea animalelor a fost afectată în cursul transportului printr-o încălcare (eventuală) a Directivei 91/628?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a doua întrebare

29 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, în ipoteza în care totalitatea documentelor pretinse în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98 au fost prezentate de către exportator, să se stabilească dacă sarcina de a demonstra că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alineatul (3) al acestui articol îi revine exportatorului sau autorității competente. Dacă sarcina probei ar reveni autorității competente, instanța de trimitere ar dori să știe pe ce elemente ar putea să se întemeieze autoritatea menționată pentru a considera că Directiva 91/628 nu a fost respectată și dacă ar fi suficient ca aceasta să prezinte aceste elemente sau dacă ar trebui să facă dovada unei încălcări concrete a acestei directive.

30 În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, din moment ce sistemul restituirilor la export se bazează pe declarații facultative, atunci când a decis din proprie voință să beneficieze de acesta, exportatorul trebuie să furnizeze informațiile relevante necesare pentru stabilirea dreptului la restituire și pentru determinarea cuantumului acesteia. În contextul Regulamentului (CEE) nr. 3665/87 al Comisiei din 27 noiembrie 1987 de stabilire a normelor comune de aplicare a sistemului de restituiri la export pentru produsele agricole (JO L 351 p. 1) și al sistemului de sancțiuni stabilit prin acest regulament, Curtea a hotărât deja că, în ceea ce privește o schemă de ajutor comunitar, acordarea ajutorului este subordonată în mod necesar condiției ca beneficiarul acestuia să prezinte toate garanțiile de probitate și de fiabilitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2002, Käserei Champignon Hofmeister, C-210/00, Rec., p. I-6453, punctul 41, și Hotărârea din 1 decembrie 2005, Fleisch-Winter, C-309/04, Rec., p. I-10349, punctul 31).

31 Curtea a mai hotărât că un exportator, atunci când declară un produs în cadrul procedurii de restituire la export, subînțelege faptul că acest produs îndeplinește toate condițiile necesare pentru această restituire. În ipoteza în care declarația ar fi pusă la îndoială de către autoritatea competentă, exportatorului îi revine sarcina de a demonstra, potrivit normelor dreptului național în materie de probe, că respectivele condiții sunt într-adevăr îndeplinite (a se vedea în acest sens Hotărârea Fleisch-Winter, citată anterior, punctele 32 și 35).

32 Un astfel de mecanism este prevăzut în cadrul sistemului de restituiri la export în ceea ce privește bunăstarea în cursul transportului a animalelor vii din specia bovină, iar exportatorului îi revine sarcina de a stabili, conform articolului 5 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 615/98, că sunt îndeplinite condițiile pentru acordarea restituirii la export.

33 În acest scop, exportatorul trebuie, pe de o parte, să furnizeze informațiile utile privind călătoria autorității competente a statului membru în care declarația este acceptată cel mai târziu în momentul depunerii declarației de export. Pe de altă parte, pentru a obține plata restituirii la export, acesta trebuie să facă dovada respectării dispozițiilor articolului 1 din Regulamentul nr. 615/98 și, în consecință, a Directivei 91/628, prin prezentarea documentelor menționate la articolul 2 alineatul (3), respectiv la articolul 3 alineatul (2) din regulament. În plus, articolul 5 alineatul (6) din acesta permite, în anumite condiții, ca exportatorul să poată prezenta alte documente care confirmă că au fost respectate dispozițiile Directivei 91/628.

34 Cu toate acestea, după cum rezultă din finalitatea articolelor 3 și 5 din Regulamentul nr. 615/98, prezentarea de către exportator a documentelor menționate nu constituie o dovadă irefutabilă a respectării articolului 1 din acest regulament și nici a respectării Directivei 91/628. Într-adevăr, această dovadă apare ca fiind suficientă numai în măsura în care autoritatea competentă nu dispune de elemente pe baza cărora poate considera că directiva menționată nu a fost respectată.

35 Această interpretare este confirmată de modul de redactare a articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, potrivit căruia autoritatea competentă poate să nu plătească restituirea la export pentru animalele în legătură cu care apreciază că, având în vedere documentele prevăzute la alineatul (2) al articolului 5 menționat, rapoartele de control prevăzute la articolul 4 din acest regulament și/sau orice alt element de care dispune cu privire la respectarea dispozițiilor menționate la articolul 1 din regulamentul respectiv, Directiva 91/628 nu a fost respectată.

36 Trebuie, așadar, să se constate că, în pofida documentelor prezentate de exportator în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98, autoritatea competentă poate aprecia că exportatorul nu a respectat nici dispozițiile articolului 1 din acest regulament, nici pe cele ale Directivei 91/628, cu condiția să fie îndeplinite în special condițiile prevăzute la articolul 5 alineatul (3) din regulamentul menționat.

37 Având în vedere că, în temeiul articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98, exportatorului îi revine sarcina de a face dovada respectării dispozițiilor articolului 1 din acest regulament, obligația care i se impune autorității competente este de a analiza aceste probe și orice alt element de care dispune pentru a ajunge la concluzia că dispozițiile Directivei 91/628 au fost sau nu au fost respectate și pentru a decide dacă este sau nu este necesar să acorde restituirea la export.

38 Cu toate acestea, articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98 nu poate fi interpretat în sensul că permite autorității competente să repună în discuție în mod arbitrar elementele de probă anexate de către exportator la cererea de restituire la export. În această privință, Curtea a hotărât că marja de apreciere de care dispune autoritatea competentă nu este nelimitată, din moment ce este încadrată de articolul 5 din Regulamentul nr. 615/98 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 ianuarie

2008, Viamex Agrar Handel și ZVK, C-37/06 și C-58/06, Rep., p. I-69, punctul 39). Marja de apreciere menționată apare în special limitată în ceea ce privește natura și forța probantă a elementelor pe care le invocă această autoritate.

39 În primul rând, în ceea ce privește natura elementelor menționate, trebuie amintit că s-a hotărât de către Curte în special că autoritatea competentă poate aprecia că Directiva 91/628 nu a fost respectată numai având în vedere documentele referitoare la sănătatea animalelor menționate la articolul 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98, rapoartele de control menționate la articolul 4 din acest regulament și/sau orice alt element având o incidență asupra bunăstării animalelor de care dispune cu privire la respectarea dispozițiilor menționate la articolul 1 din regulamentul respectiv (a se vedea Hotărârea Viamex Agrar Handel și ZVK, citată anterior, punctele 39-41).

40 În al doilea rând, în ceea ce privește forța probantă a elementelor care pot fi luate în considerare, trebuie să se considere că autoritatea competentă nu poate să se limiteze la a invoca simple presupuneri sau îndoieli cu privire la respectarea Directivei 91/628 pentru a repune în discuție dovezile aduse de exportator conform articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98. O astfel de interpretare ar lipsi în mod inevitabil de orice efect util articolul 5 alineatul (2) menționat și ar crea o insecuritate juridică pentru exportatori cu privire la condițiile cerute pentru plata restituirii la export.

41 Prin urmare, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, autorității competente îi revine sarcina de a se întemeia pe elemente obiective și concrete referitoare la bunăstarea animalelor, care sunt de natură să stabilească faptul că documentele anexate de exportator la cererea de restituire la export nu permit să se dovedească respectarea dispozițiilor Directivei 91/628 în timpul transportului, iar exportatorului îi revine sarcina să demonstreze, dacă este cazul, de ce nu sunt relevante elementele de probă invocate de autoritatea competentă pentru a stabili nerespectarea Regulamentului nr. 615/98 și a Directivei 91/628 (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Fleisch-Winter, citată anterior, punctul 35).

42 În orice caz, autoritatea competentă este obligată să își motiveze decizia arătând rațiunile pentru care a considerat că dovezile prezentate de exportator nu permit să se concluzioneze că au fost respectate dispozițiile Directivei 91/628. În acest scop, autoritatea menționată este în special obligată să facă o apreciere obiectivă a documentelor care îi sunt prezentate și să demonstreze caracterul corespunzător al elementelor pe care le invocă pentru a stabili că documentația anexată la cererea de restituire la export nu poate dovedi respectarea dispozițiilor relevante din Directiva 91/628. O astfel de decizie motivată este indispensabilă exportatorului în special pentru ca acesta să poată introduce o acțiune împotriva acestei decizii de respingere totală sau parțială a cererii sale de restituire la export.

43 În litigiul din acțiunea principală, instanței de trimitere îi revine sarcina de a verifica dacă, având în vedere mai ales documentele anexate de Viamex la cererea de restituire la export și lista negativă menționată la punctele 16, 21 și 25 din prezenta hotărâre, la momentul transportării animalelor, nava era în conformitate cu dispozițiile Directivei 91/628.

44 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se răspundă la prima și la a doua întrebare în sensul că, în pofida documentelor prezentate de exportator conform articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul nr. 615/98, autoritatea competentă poate aprecia că Directiva 91/628 nu a fost respectată, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din regulamentul menționat. Cu toate acestea, autoritatea competentă nu poate ajunge la această concluzie decât dacă se întemeiază pe documentele menționate la articolul 5 din Regulamentul nr. 615/98 și pe rapoartele menționate la articolul 4 din același regulament referitoare la sănătatea animalelor sau pe orice alt element obiectiv având incidență asupra bunăstării animalelor respective de natură să pună în discuție documentele prezentate de exportator, acestuia din urmă revenindu-i sarcina să demonstreze, dacă este cazul, de ce nu sunt relevante elementele invocate de autoritatea competentă pentru a stabili nerespectarea Directivei 91/628.

Cu privire la a treia întrebare

45 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, autoritatea competentă poate refuza restituirea la export, în pofida faptului că niciun element nu permite să se constate în mod concret că bunăstarea animalelor transportate a fost afectată din cauza nerespectării dispozițiilor Directivei 91/628.

46 În această privință, este necesar să se amintească faptul că, prin prisma modului de redactare a articolului 1 și a articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98 și a finalității acestui regulament, respectarea dispozițiilor din Directiva 91/628 referitoare la sănătatea animalelor reprezintă o condiție prealabilă pentru plata restituirilor la export (a se vedea Hotărârea Viamex Agrar Handel și ZVK, citată anterior, punctul 37).

47 Mai mult, după cum a arătat avocatul general la punctul 44 din concluzii, reiese în mod clar din modul de redactare a articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98 că legiuitorul comunitar a condiționat plata restituirilor la export de respectarea dispozițiilor Directivei 91/628, independent de orice constatare a unui prejudiciu concret suferit de animale în timpul transportului lor.

48 Într-adevăr, rezultă că, pe baza unor studii științifice și veterinare, precum și a unor evaluări ale aplicării legislației comunitare realizate în domeniul protecției animalelor, legiuitorul comunitar a considerat că bunăstarea acestora din urmă poate fi pusă în pericol și nu mai poate fi garantată din momentul în care nu mai sunt respectate dispozițiile Directivei 91/628 referitoare la sănătatea animalelor.

49 De altfel, o asemenea abordare apare pe deplin justificată de împrejurarea că, în practică, autoritatea competentă nu poate întotdeauna să constate că animalele au suferit în mod concret sau că au fost rănite din cauza nerespectării dispozițiilor menționate.

50 În aceste condiții, o autoritate competentă care ar constata că, prin încălcarea în special a punctului 17 din anexa la Directiva 91/628, echipamentul unei nave nu a permis transportul animalelor fără ca acestea să fi fost expuse unor răniri sau unor suferințe evitabile ar avea dreptul să refuze restituirea la export.

51 Revine autorității competente sarcina să aprecieze dacă nerespectarea unei dispoziții a Directivei 91/628 a avut incidență asupra bunăstării animalelor, dacă o astfel de nerespectare poate fi, eventual, remediată și dacă aceasta trebuie să antreneze pierderea, reducerea sau menținerea restituirii la export. De asemenea, este de competența aceleiași autorități să decidă dacă trebuie redusă restituirea la export proporțional cu numărul animalelor care, în opinia acesteia, ar fi putut suferi ca urmare a nerespectării Directivei 91/628 sau dacă trebuie să nu se plătească această restituire în măsura în care nerespectarea unei dispoziții a directivei menționate a avut incidență asupra bunăstării tuturor animalelor (a se vedea Hotărârea Viamex Agrar Handel și ZVK, citată anterior, punctul 44).

52 În consecință, trebuie să se răspundă la a treia întrebare în sensul că, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, autoritatea competentă poate refuza restituirea la export din cauza nerespectării dispozițiilor din Directiva 91/628 referitoare la sănătatea animalelor, în pofida faptului că niciun element nu permite să se constate că bunăstarea animalelor transportate a fost afectată în mod concret.

Cu privire la cheltuielile de judecată

53 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) În pofida documentelor prezentate de exportator conform articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 615/98 al Comisiei din 18 martie 1998 de stabilire a normelor specifice de aplicare a sistemului restituirilor la export în ceea ce privește bunăstarea animalelor vii din specia bovină în cursul transportului, autoritatea competentă poate aprecia, în temeiul articolului 5 alineatul (3) din regulamentul menționat, că Directiva 91/628/CEE a Consiliului din 19 noiembrie 1991 privind protecția animalelor în cursul transportului și de modificare a Directivelor 90/425/CEE și 91/496/CEE, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29/CE a Consiliului din 29 iunie 1995, nu a fost respectată. Cu toate acestea, autoritatea competentă nu poate ajunge la această concluzie decât dacă se întemeiază pe documentele menționate la articolul 5 din Regulamentul nr. 615/98 și pe rapoartele menționate la articolul 4 din același regulament referitoare la sănătatea animalelor sau pe orice alt element obiectiv având incidență asupra bunăstării animalelor respective de natură să repună în discuție documentele prezentate de exportator, acestuia din urmă revenindu-i sarcina să demonstreze, dacă este cazul, de ce nu sunt relevante elementele invocate de autoritatea competentă pentru a stabili nerespectarea Directivei 91/628, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29.

2) **În temeiul articolului 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 615/98, autoritatea competentă poate refuza restituirea la export din cauza nerespectării dispozițiilor referitoare la sănătatea animalelor din Directiva 91/628, astfel cum a fost modificată prin Directiva 95/29, în pofida faptului că niciun element nu permite să se constate că bunăstarea animalelor transportate a fost afectată în mod concret.**

Semnături